

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

**Навчально-науковий Інститут мистецтв
Кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту**

**МАЛАНЮК Т.З.
БАЗІНЯК І.І.**

МУЗЕЄЗНАВСТВО І ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО

Навчально-методичний посібник

**Івано-Франківськ
2024**

УДК 069.01+[930.2:272.025.3(083.132)](075.8)
М 18

Рекомендовано до друку Вченою Радою Навчально-наукового Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Протокол № 1 від 18 вересня 2024 р.

Рецензенти:

Новосьолов О.В., кандидат історичних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Гуменюк Г.М., кандидат історичних наук, доцент кафедри туризмознавства і краєзнавства Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Маланюк Т.З., Базіняк І.І. Музеєзнавство і пам'яткознавство: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. 32 с.

У навчально-методичному посібнику викладено лекційний матеріал, тестові й індивідуальні завдання, питання для самостійної підготовки студентів, список рекомендованої літератури з дисципліни Музеєзнавство і пам'яткознавство. Згідно з навчальними програмами, лекційний матеріал послідовно розкриває об'єкт-предметну сутність навчальної дисципліни, дає уяву про музеї та пам'ятки історико-географічних регіонів України.

Для студентів вищих навчальних закладів, які готуються працювати менеджерами соціокультурної діяльності, викладачів вузів, а також фахівців, що займаються музейною справою, дослідженням та охороною пам'яток в Україні.

© Маланюк Т.З., 2024

Базіняк І.І., 2024

© Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОПРАЦЮВАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ.....	12
ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	14
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	17
ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ СТУДЕНТІВ.....	19
ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	20
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	21
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	28
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ.....	29

ПЕРЕДМОВА

Ряд соціальних процесів, що відбуваються у світі взагалі, і в нашій країні зокрема, приводять до значної активізації зацікавленості різних верств українського суспільства збереженням та використанням музейної та історико–культурної спадщини. Адже лише через неї може здійснюватись адекватна реконструкція об'єктивної картини тих подій та процесів, які в різний час відбувалися на українських теренах.

Матеріальною складовою частиною національної історико–культурної спадщини є рухомі й нерухомі пам'ятки історії та культури. Ефективне використання в суспільному житті країни нашої культурної спадщини своєю основою має цілеспрямовану діяльність громадських організацій, державних органів, окремих громадян.

Саме завдяки їй вирішуються задачі як самоідентифікації усього нашого народу та окремих індивідів, виконання соціально–значимої функції підтримки стабільності і сталого суспільного розвитку, так і щодо заходів з охорони та збереження пам'яток, які забезпечували б не лише їхнє сучасне використання, але й передачу майбутнім поколінням.

Важливу роль у підготовці фахівців менеджменту соціокультурної діяльності посідає дисципліна «Музеєзнавство і пам'яткознавство».

Навчально–методичний посібник містить структурно–логічні блоки для проведення практичних занять, список рекомендованої літератури, тестові завдання, завдання для самоконтролю оволодіння навчальним матеріалом. Зазначені матеріали спрямовані на методичне забезпечення вивчення дисциплін.

Навчально–методичний посібник надає можливість ґрунтовніше сприймати матеріал навчальної дисциплін, системно та всебічно готуватись до практичних занять, самостійно досліджувати процеси, що відбуваються на світовому туристичному ринку та соціокультурної діяльності.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

**Кафедра Управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МУЗЕЄЗНАВСТВО І ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО**

Рівень вищої освіти – бакалавр

Освітня програма «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Спеціальність 028 Менеджмент соціокультурної діяльності

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

**Затверджено на засіданні кафедри Протокол №1
від 30 вересня 2024 р.**

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Музеєзнавство і пам'яткознавство
Викладач (-і)	Маланюк Т.З. к.п.н., доцент.
Контактний телефон викладача	0975952780
E-mail викладача	taras.malaniuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Курс «Музеєзнавство і пам'яткознавство» - обов'язкова дисципліна з циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти, які навчаються за ОП «Менеджмент соціокультурної діяльності. Програма курсу побудована з урахуванням нової ролі людини у сучасному суспільстві, з необхідністю формувати у випускника уміння адаптуватися до умов професійної діяльності. Теоретичні знання, під час вивчення дисципліни, повинні сприяти формуванню чіткого уявлення закономірностей та особливості краєзнавчих досліджень від найдавніших часів до сучасності, головних досягнень та здобутків у популяризації історичних та етнокультурних регіонів України.	
3. Мета і завдання навчальної дисципліни	
Метою викладання навчальної дисципліни «Музеєзнавство і пам'яткознавство» полягає у ознайомленні студентів із загальним музеєзнавством і пам'яткознавством, з роботою різнопрофільних музейних закладів, з їхньою мережею в Україні, із законодавчим забезпеченням розвитку музеєзнавства та пам'яткознавства, охорони культурної спадщини, сприяння розширенню і зміцненню теоретичних знань та слугуватимуть базою для підготовки майбутніх спеціалістів менеджерів. Основними завданнями навчальної дисципліни «Музеєзнавство і пам'яткознавство» є : - закріплення теоретичної підготовки студента в галузі менеджменту соціокультурної діяльності; - засвоєння історичної та новітньої інформації про наукові досягнення в музеєзнавстві та пам'яткознавстві; - показати значення музеїв та пам'яткоохоронних установ у суспільстві та їхні багатофункціональні можливості; - розглянути становлення музеїв та пам'яткоохоронних установ у різні часові періоди з їхніми втратами та здобутками.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Інтегральна компетентність:
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичних проблем у соціокультурній сфері, у галузі освіти і науки, креативної економіки та культурних практик, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту культури і мистецтва та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:
ЗК 1. Здатність до критики та самокритики.
ЗК 2. Здатність отримувати, обробляти й аналізувати інформацію з різних джерел.
ЗК 3. Здатність розуміти та вирішувати регіональні та глобальні проблеми в українському та міжнародному контекстах.
ЗК 4. Здатність абстрактно мислити, аналізу та синтезу.
ЗК 5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК 6. Здатність працювати в команді.
ЗК 7. Здатність реалізовувати свої права та обов'язки як членів суспільства, розуміння цінностей громадянського суспільства та необхідності сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 8. Здатність підтримувати і примножувати моральні, культурні цінності та наукові здобутки суспільства, що ґрунтується на розумінні місця і закономірностей розвитку дисципліни в загальній сукупності знань про природу і суспільство.
ЗК 9. Уміння забезпечувати якісне виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів.
ЗК 11. Здатність дотримуватись загальноприйнятих норм поведінки та моралі в міжособистісних відносинах.

Фахові (спеціальні) компетентності :
СК 21. Здатність визначати стратегічні пріоритети та аналізувати особливості місцевих, регіональних, національних та глобальних стратегій соціокультурного розвитку.
СК 29. Здатність виявляти, використовувати, інтерпретувати, критично аналізувати джерела інформації в області менеджменту соціокультурної сфери.
СК 33. Вміння використовувати сучасні методи обробки інформації для організації та управління соціокультурними процесами.

Програмні результати навчання:
РН 1. Визначати базові професійні поняття та використовувати термінологічний апарат менеджера соціокультурної діяльності.
РН 3. Організовувати професійний час.
РН 4. Здійснювати практичну діяльність відповідно до чинного законодавства.
РН 11. Виявляти, генерувати і впорядковувати креативні ідеї в професійну діяльність.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
Самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	Менеджмент соціокультурної діяльності	II курс , II рік	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	семінар заняття	сам. роб.
Тема 1. Музеєзнавство як наука і навчальна дисципліна.	2	2	6
Тема 2. Музей – історія створення і розвитку.	2	2	6
Тема 3. Музей як соціокультурний інститут.	2	2	6
Тема 4. Загальні проблеми пам'яткоохоронної роботи.	2	2	6
Тема 5. Джерельна база пам'яткознавства.	2	2	6
Тема 6. Пам'ятки історії України.	2	2	6
Тема 7. Пам'ятки дерев'яної сакральної архітектури України.	2	4	6
Тема 8. Муровані пам'ятки сакральної архітектури України.	2	4	6
Тема 9. Пам'ятки містобудування України.	2	4	6
Тема 10. Пам'ятки оборонної архітектури України.	2	4	6
Тема 11 Пам'ятки монументального мистецтва.	2	4	5
Тема 12 Монастирі і монастирські комплекси України.	2	4	5
ЗАГ.:	24	36	120
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			

Загальна система оцінювання курсу	Форми контролю знань студентів: • поточний; • підсумковий семестровий (залік). Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою на основі 100-бальної системи. (п. 8.3. Види контролю «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Наказ ректора № 417 від 03.07.2023 р.). 100-бальна шкала переводиться у відповідну національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – A, B, C, D, E, FX, F). Загальні 100 балів включають: Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях. Оцінки у національній шкалі («відмінно» – 5, «добре» – 4, «задовільно» – 3, «незадовільно» – 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи (питома вага оцінки – 50%). Контроль самостійної роботи дозволяє оцінити рівень сформованості відповідних компетентностей. Виконується на платформі D-Learn за тематикою курсу (оцінюється від 0 до 10 балів) та у формі есе (письмова робота в електронному вигляді) – (оцінюється від 0 до 5 балів). Загальна питома вага оцінки за контроль самостійної роботи – 15 %. Семестрова контрольна робота – дозволяє оцінити рівень сформованості відповідних компетентностей. Виконується на платформі D-Learn за тематикою курсу. Питома вага оцінки – 15%. Тестовий контроль проводиться двічі за семестр. Кожен з яких оцінюється у 10 балів. Загальна максимальна кількість балів, відповідно, 20. Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті. Підсумковий семестровий контроль – сума балів поточного контролю, семестрової контрольної роботи та контролю самостійної роботи. Підсумковий семестровий контроль виносяться на останню академічну годину (практичне заняття) опанування курсу.
Вимоги до письмової роботи	Письмова робота включає певні теми завдань за тематикою курсу. Студенти денної форми навчання завершують її виконання і здають на 9-му занятті практичного курсу. Студенти заочної форми – за 10 днів до початку сесії. Робота виконується у електронному вигляді.
Практичні заняття	Оцінюється у п'ятибальній шкалі Поточні оцінки, які отримуються під час практичних занять, сумуються й множаться на коефіцієнт.
Умови	Отримання інтегральних результатів до останнього заняття – 25 балів.

допуску до підсумкового контролю	Студентам, які мають пропуски, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академічної заборгованості за встановленими правилами.
7. Політика навчальної дисципліни	
Письмові роботи	Робота виконана на певну тему обсягом не більше 4 сторінок
Академічна доброчесність	Атмосферу довіри, взаєморозуміння, взаємоповаги потрібно будувати щоденно. Політика ректорату спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», «Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» і опубліковано їх на сайті. В університеті академічна доброчесність передбачається за замовчуванням. Це означає, що всі здані роботи є результатом вашої розумової праці та творчості. Якщо ви подали роботу когось іншого, повністю або частково, без належного цитування, завдання буде оцінене в 0 балів (без права перездачі)
Відвідування занять	Усі студенти, незалежно від форми навчання, зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю. Відпрацювання пропущених занять відбувається у перший день за графіком консультацій викладача з навчальної дисципліни, за винятком поважної причини у студента (документальне підтвердження) згідно «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (п.4)».
Неформальна освіта	Зараховуються як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, які відповідають програмі навчальної дисципліни. Рекомендовані: 1. Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2 2. Безпека в інтернеті під час війни: практичний курс https://prometheus.org.ua/course/course-v1:MINZMIN+ISWT101+2023_T2 3. Сучасне керівництво проектами – мистецтво порушення правил https://prometheus.org.ua/prometheus-free/sovremenne-kerivnitstvo-proektamy-porushennya-pravyl/ Критичне мислення для освітян https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T3 4. Культура та політика: багатозначність (взаємозв'язків) https://prometheus.org.ua/prometheus-free/culture-politics/ 5. Спадщина для соціальної згуртованості під час війни: кейси українських культурних дієвців https://www.prostir.ua/?news=onlajn-kurs-vid-prometheus-spadschyna-dlya-sotsialnoji-zhurtovanosti-pid-chas-vijny-kejsy-ukrajinskyh-kulturnyh-dijevtsiv

8. Рекомендована література

1. Бабарицька В, Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посібн. Київ Альтерпрес, 2007. 464 с.
2. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : навч. посібн. 2-ге видання перероб. та допов. Київ. : Альтерпрес, 200. 404 с.
3. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ. «АркЕК», 1999. 728 с.
4. Прибега Л. В. Міжнародна охорона історико-культурної спадщини // Праці центру пам'яткознавства. К., 1992. Вип. С. 40–52.
5. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні : навч. посібн. Київ. : Центр учбової літератури, 2007. 432 с.
6. Рутинський М.И., Стецюк О.В. Музеєзнавство: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008, 428 с.
7. Тарас Я. Сакральна дерев'яна архітектура Українців Карпат: культурно-традиційний аспект. Львів: ІН НАНУ, 2007. 640 с.
8. Чуйко О. Монастирі Галичини (середина XVI – початок XX століття). Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 68 с.
9. Якубовський В.І. Музеєзнавство. Навчальний посібник-практикум. Кам'янець-Подільський, 2006, 272 с.
10. Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату>
11. Про культуру : Закон України від 4.2.2000 р. (Відомості Верховної Ради України). 2000. № 24. С. 69.
12. Про музеї та музейну справу : Закон України від 29.06. 1995 р. (Відомості Верховної Ради України). 1995. № 25. С. 9.
13. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08.06.2000 р. (Відомості Верховної Ради України). 2000. № 39. С. 333.
14. Правова охорона культурної спадщини. Київ. : Інтерграфік, 2004. 320 с.
15. Правова охорона культурної спадщини. Нормативна база. Київ. : ХІК, 2006. 576 с.
16. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.99 р. (Відомості Верховної Ради України). 1999. № 4. С. 546.
17. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 6.06.992 р. (Відомості Верховної Ради України). 1992. № 34. С. 502.
18. Бойківщина : Історико-етнографічне дослідження / Відп. ред. Ю. Г. Гошко. Київ.: Наук. думка, 1983. 304 с.
19. Вечерський В. Українські дерев'яні храми. Київ. : Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2007. 271 с.
20. Вечерський В. Українські монастирі. Київ. : Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2007. 400 с.
21. Возницький Б. Г. Микола Потоцький староста Канівський та його митці архітектор Бернард Меретин і сницар Іоанн Георгій Пінзель Львів : «Центр Європи», 2005. 160 с.
22. Гетьман В. І. Українські Карпати. Ландшафтно-рекреаційні ресурси.: навч. книга. Тернопіль «Богдан», 2008. 236 с.
23. Грабовецкий В. Ілюстрована історія Прикарпаття : Вид. друге доп. Т. III. Івано-Франківськ : «Нова Зоря», 2004. 464 с.
24. Пам'ятки архітектури та містобудування України. Довідник Державного реєстру національного культурного надбання. / За ред. А. Мардера, та В. Вечерського. Київ.: Техніка, 2000. 664 с.

Маланюк Т.З, к.п.н., доцент, доцент кафедри управління соціокультурною діяльністю, шоу бізнесу та івентменеджменту

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОПРАЦЮВАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

Лекції займають важливе місце у вивченні дисципліни «Музеєзнавство і пам'яткознавство» студентами ОП «Менеджмент соціокультурної діяльності». Вони є основою та інструментом, які допомагають студентам ефективно орієнтуватися у навчальному процесі, надаючи знання, необхідні для подальшого глибшого вивчення предмета, а також роз'яснюючи складні поняття та положення. Активна участь студентів у лекціях є запорукою успішного засвоєння необхідного обсягу знань, що сприятиме формуванню кваліфікованого спеціаліста з відповідним рівнем знань і навичок. На початку лекції викладач зазвичай оголошує тему, план проведення та рекомендує навчальну літературу і джерела. Під час лекції студенти повинні уважно слухати викладача, аналізувати отриману інформацію та конспектувати найважливіші моменти. Наприкінці лекції студенти мають можливість задати викладачеві питання для роз'яснення незрозумілого. Належне ведення конспекту під час лекції сприятиме збереженню необхідної інформації та надасть йому змогу в подальшому проаналізувати її. Уважне ведення конспекту під час лекції допоможе зберегти важливу інформацію та дозволить в подальшому її проаналізувати.

Робота над конспектами лекцій

Під час підготовки до семінарських та практичних занять студент уважно переглядає свій конспект лекції та повторно аналізує отриману інформацію. При вивченні матеріалу лекції він порівнює викладене на лекції з тим, що він законспектував, відповідно до плану семінарського заняття, який міститься в навчально-методичному комплексі та методичних матеріалах для проведення семінарів і практичних занять з обраної дисципліни. Якщо в конспекті відсутній матеріал з окремих питань лекції, або якщо певні питання розкриті не повністю, або ж винесені на самостійне опрацювання чи написання реферату, студенту необхідно звернутися до рекомендованих підручників, навчальних посібників, статистичних даних тощо.

Робота з навчальною, науковою літературою, джерелами

Працюючи з підручниками, навчальними посібниками, джерелами та інтернет-ресурсами, а також науковою і спеціалізованою літературою, важливо отримати максимальну кількість теоретичних знань і необхідних відомостей. Перш ніж почати роботу з цими джерелами, студент повинен ознайомитися з їх змістом, щоб визначити, чи варто їх опрацьовувати і чи мають вони відношення до вивченого курсу. Лише після цього можна вибрати відповідні матеріали для вивчення (глави, розділи тощо) і розпочати їх детальне вивчення. Під час опрацювання матеріалу важливо з'ясувати суть вивченого питання, не оминаючи визначення

незрозумілих чи нових слів і термінів, а також роз'яснюючи їх значення за допомогою словників, довідників або контексту речення.

При вивченні матеріалів з підручників, навчальних посібників, а також під час роботи з науковою та спеціалізованою літературою важливо аналізувати прочитане в контексті прослуханих лекцій та зроблених конспектів. Необхідно робити логічні висновки і записувати незрозумілі моменти для подальшого їх обговорення на практичних заняттях. Тому, під час опрацювання матеріалів, студентам рекомендується розробити зручну для себе систему позначок, яка може включати підкреслення, нотатки на полях книг або нормативно-правових актів, виписки, використання маркерів різних кольорів, формулювання інших авторів та посилання на різні джерела, а також запис важливих відомостей на окремих аркушах. Це допоможе ефективно фіксувати опрацьований матеріал. Окрім того, під час роботи з науковою та спеціалізованою літературою студент може знайти посилання на джерела, які не зазначені в навчально-методичному комплексі. Це, безумовно, є корисним для самостійного та глибшого вивчення правового матеріалу.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ
(плани практичних занять)

ЗАНЯТТЯ №1.

ТЕМА: МУЗЕЄЗНАВСТВО ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Термін «музеєзнавство» та ключові поняття цієї дисципліни.
2. Об'єкт, предмет і метод музеєзнавства.
3. Структура музеєзнавства.

ЗАНЯТТЯ №2.

ТЕМА: МУЗЕЙ – ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ І РОЗВИТКУ

1. Історія виникнення музеїв Західної Європи.
2. З історії становлення і розвитку музеїв України.
3. Нові тенденції розвитку музейної сфери у другій половині XX на початку XXI століття.

ЗАНЯТТЯ №3.

ТЕМА: МУЗЕЙ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ІНСТИТУТ

4. Музейний предмет і його властивості.
5. Соціальні функції музеїв.
6. Класифікація музеїв.
7. Організація науково-дослідної роботи в музеї. Культурно-освітня діяльність музеїв.

ЗАНЯТТЯ №4.

ТЕМА: ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПАМ'ЯТКООХОРОННОЇ РОБОТИ

1. Краєзнавча бібліографія
2. Усні джерела
3. Картографічні та статистичні джерела
4. Друковані та офіційні джерела
5. Пам'ятки історії та культури

ЗАНЯТТЯ №5.

ТЕМА: ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВА

1. Початки краєзнавчого руху
2. Розвиток історичного краєзнавства у другій половині XIX – на початку XX ст
3. Історико-краєзнавчий рух у міжвоєнний період

ЗАНЯТТЯ №6.

ТЕМА: ПАМ'ЯТКИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

1. Початки краєзнавчого руху
2. Розвиток історичного краєзнавства у другій половині XIX – на початку XX ст.
3. Історико-краєзнавчий рух у міжвоєнний період

ЗАНЯТТЯ №7.

ТЕМА: ПАМ'ЯТКИ ДЕРЕВ'ЯНОЇ САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ УКРАЇНИ

1. Основні етапи історичного розвитку
2. Визначні пам'ятки культури краю
3. Становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень

ЗАНЯТТЯ №8.

ТЕМА: СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЕВ'ЯНОЇ САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ УКРАЇНИ

1. Основні періоди історії
2. Історико-культурні заповідники та визначні пам'ятки
3. Становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень

ЗАНЯТТЯ №9.

ТЕМА: МУРОВАНІ ПАМ'ЯТКИ САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ УКРАЇНИ

1. Основні періоди історії
2. Історико-культурні заповідники та визначні пам'ятки
3. Становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень

ЗАНЯТТЯ №10.

ТЕМА: САКРАЛЬНЕ КАМ'ЯНЕ БУДІВНИЦТВО КІНЦЯ ХІХ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

1. Основні періоди історії
2. Історико-культурні заповідники та визначні пам'ятки
3. Становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень

ЗАНЯТТЯ №11.

ТЕМА: ПАМ'ЯТКИ МІСТОБУДУВАННЯ УКРАЇНИ

1. Основні періоди історії
2. Історико-культурні заповідники та визначні пам'ятки
3. Становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень

ЗАНЯТТЯ №12.

ТЕМА: СТИЛЬ МОДЕРН У ПАМ'ЯТКАХ МІСТОБУДУВАННЯ

1. Основні періоди історії
2. Історико-культурні заповідники та визначні пам'ятки
3. Становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень

ЗАНЯТТЯ №13.

ТЕМА: ЗАМКИ УКРАЇНИ

1. Основні періоди історії
2. Історико-культурні заповідники та визначні пам'ятки
3. Становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень

ЗАНЯТТЯ №14.

ТЕМА: ФОРТЕЦІ УКРАЇНИ

8. Природниче краєзнавство: основні напрями дослідження
9. Природно-заповідний фонд України
10. Охорона природного середовища

ЗАНЯТТЯ №15.

ТЕМА: ПАМ'ЯТКИ МОНУМЕНТАЛЬНОЇ СКУЛЬПТУРИ

1. Напрями досліджень історії краю крізь призму часу
2. Джерела з історії краю
3. Комплексне дослідження населеного пункту
4. Соціальна історія краю
5. Пам'ятки історії та культури краю: принципи та підходи дослідження

ЗАНЯТТЯ №16.

ТЕМА: МОНУМЕНТАЛЬНЕ МАЛЯРСТВО

1. Краєзнавчі дослідження в науково-дослідних установах
2. Краєзнавство у навчальних закладах
3. Краєзнавча діяльність бібліотек
4. Архіви у краєзнавчих дослідженнях

ЗАНЯТТЯ №17.**ТЕМА: МОНАСТИРИ І МОНАСТИРСЬКІ КОМПЛЕКСИ УКРАЇНИ**

1. Краєзнавчі музеї у системі українського краєзнавства
2. Музеологія як наука
3. Типологія класифікації українських музеїв
4. Краєзнавчі музеї: сторінки історії
5. Громадські музеї
6. Краєзнавчий потенціал музеїв під відкритим небом та екомuzeїв

ЗАНЯТТЯ №18.**ТЕМА: ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ УКРАЇНИ**

1. Краєзнавство і туризм. Туристичне краєзнавство
2. Туристичні ресурси та їх комплексна оцінка
3. Туристичне районування території України
4. Туристичні регіони

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Визначення понять музеєзнавство, пам'яткознавство
2. Колекціонування та виникнення музеїв
3. Здобутки сучасного музейництва в Україні
4. Основні методичні прийоми проведення музейних екскурсій
5. Цінність музейного предмету та музейна цінність предмету
6. Типи музейних колекцій
7. Внутрішній менеджмент музею
8. Принципи і методи побудови експозицій музеїв
9. Освітній процес в контексті музейної експозиції
10. Становлення державної системи охорони пам'яток в Україні.
11. Етносоціальний аспект пам'яток історії та культури.
12. Матеріали сучасних українських часописів про пам'ятки історії та культури.
13. Проблема охорони пам'яток архітектури та монументального мистецтва.
14. Основні підходи до визначення сутності музеєзнавства у світовій науці.
15. Визначення поняття музейного предмета.
16. Функції музею як соціального інституту.
17. Основні складові структури музеєзнавства.
18. Основні елементи теорії музеєзнавства.
19. Основні завдання музейного джерелознавства.
20. Основні складові прикладного музеєзнавства.
21. Сутність наукової методики музейної роботи.
22. Основний зміст поняття фонди музею.
23. Визначення типового музейного предмета.
24. Основні особливості унікального музейного предмета.
25. Визначення музейної колекції.
26. Правовий захист музейних фондів в Україні.
27. Класифікація музейних предметів за видовою ознакою.
28. Речові колекції за функціональним призначенням предметів.
29. Облік музейних фондів.
30. Визначення тематична структура експозиції.
31. Основні типи музейних виставок у музейній практиці.
32. Визначення методу побудови експозиції.
33. Основні методи експонування.
34. Визначення панорами.
35. Експозиційні матеріали музейних предметів.
36. Визначення макету.
37. Основні вимоги до тематико–експозиційного плану.
38. Поняття культурно–освітня діяльність у сучасних умовах.
39. Визначення екскурсії як форми презентації колекції.
40. Основні принципи класифікації музейних екскурсій.
41. Визначення ролі екскурсовода при формування іміджу музею.
42. Окреслення послідовності побудови музейної екскурсії.
43. Визначення ролі консультанта в культурно–освітній діяльності музею.
44. Основні вимоги до музейної лекції.
45. Освітня роль музейних гуртків та студій.
46. Основні ознаки поділу музейної аудиторії.
47. Основна класифікація пам'яток.
48. Основна проблема дослідження пам'яток, що відображають національно–визвольну боротьбу українського народу
49. Визначення пам'яток національно–визвольної війни українського народу.

50. Окреслення пам'яток опришківського руху.
51. Окреслення пам'яток України, що віднесені до світової спадщини ЮНЕСКО.
52. Матеріали пам'яток історико-культурного заповідника Давній Галич.
53. Окреслення архітектурних пам'яток України періоду Київської держави.
54. Визначення фортифікаційних споруд пов'язаних з національно-визвольною боротьбою українського народу.
55. Окреслення відомі пам'яток містобудування України.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

1. Теоретичні основи музеєзнавства.
2. Поняття та особливості пам'яткознавства в Україні.
3. Основні історичні періоди розвитку пам'яткознавства.
4. Методологічні основи до вивчення музеєзнавства.
5. Історичний досвід розвитку музеєзнавства
6. Досвід зарубіжних країн у вивченні музеєзнавства.
7. Інституціональний підхід музеєзнавства.
8. Музей як соціальний інститут.
9. Основні концепції музеєзнавства.
10. Особливості видів музеєзнавства.
11. Характеристика історичного музеєзнавства.
12. Характеристика прикладного музеєзнавства.
13. Основні методи музеєзнавства.
14. Суспільні функції музею.
15. Культурно—освітня діяльність музеїв.
16. Наукова діяльність музеїв.
17. Основні напрями музейної справи.
18. Основні методи музеєзнавства.
19. Функції культурної спадщини.
20. Основні функції музеїв.
21. Особливості музейної діяльності.
22. Завдання наукової роботи музеїв.
23. Сучасна класифікація музеїв.
24. Основні види музеїв.
25. Генетична класифікація музеїв за профільними типами й профілями.
26. Основні групи музеїв.
27. Протомузеї в античну епоху.
28. Колекціонування у середньовіччі.
29. Історичні передумови появи та основні типи музеїв епохи Відродження.
30. Особливості функціонування перших музеїв.
31. Характеристика провідних музеїв світу.
32. Стан пам'яткоохоронної справи в Україні.
33. Аналіз пам'яток історії та культури України.
34. Аналіз пам'яток сакральної архітектури України.
35. Аналіз пам'яток містобудування України.
36. Аналіз пам'яток науки та техніки України.
37. Сучасний стан пам'яток мистецтва України.
38. Особливості збереження пам'яток архітектури і містобудування.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ДИСЦИПЛІНИ

1. Термін «музеєзнавство» та ключові поняття цієї дисципліни.
2. Об'єкт, предмет і метод музеєзнавства.
3. Історія виникнення музеїв Західної Європи.
4. З історії становлення і розвитку музеїв України.
5. Нові тенденції розвитку музейної сфери у другій половині XX на початку XXI століття.
6. Музейний предмет і його властивості.
7. Соціальні функції музеїв. Класифікація музеїв.
8. Організація науково-дослідної роботи в музеї.
9. Культурно-освітня діяльність музеїв.
10. Становлення державної системи охорони пам'яток в Україні.
11. Законодавчі та організаційні засади охорони пам'яток та основні напрямки їх здійснення.
12. Актуальні проблеми збереження пам'яток історії та культури України. Діяльність громадських організацій в збереженні історико-культурної спадщини на сучасному етапі.
13. Зарубіжний досвід збереження нерухомої історико-культурної спадщини. Етносоціальний аспект пам'яток історії та культури.
14. Архіви України про пам'ятки історії та культури.
15. Матеріали про історико-культурну спадщину в музеях України. Матеріали сучасних українських часописів про пам'ятки історії та культури. Пам'ятки археології України.
16. Пам'ятки державного устрою та суспільного життя України. Відображення в пам'ятках історії національно-визвольного руху українського народу.
17. Дослідження пам'яток воєнної історії.
18. Вивчення та збереження пам'яток виробничої діяльності та техніки. Розвиток науки та культури в Україні в пам'ятках.
19. Пам'ятки дерев'яної сакральної архітектури. Пам'ятки мурованої сакральної архітектури.
20. Пам'ятки громадської архітектури.
21. Пам'ятки монументального мистецтва.
22. Проблема охорони пам'яток архітектури та монументального мистецтва.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Музеєзнавство як вчення про музеї в Україні виникло у:

- а) XIX ст.;
- б) XVII ст.;
- в) XVI ст.;
- г) XX ст.

2. Музеєзнавство належить до:

- а) профільних наук;
- б) спеціальних наук;
- в) інтердисциплінарних наук;
- г) допоміжних наук.

3. Сучасний розвиток музеєзнавства неможливий без взаємодії з:

- а) економікою, теорією інформації, архівознавством, педагогікою, філософією, документалістикою;
- б) документалістикою, менеджментом, бібліотекознавством, психологією, маркетингом, педагогікою, соціологією;
- в) теорією інформації, музейною педагогікою, краєзнавством, історією туризму, педагогікою, психологією, соціологією;
- г) теорією інформації, документалістикою, архівознавством, бібліотекознавством, педагогікою, психологією, соціологією.

4. Об'єктом музеєзнавства є:

- а) музей і музейна справа як суспільне явище у всіх їх проявах;
- б) коло об'єктивних закономірностей, що відносяться до процесів пізнання і передачі згаданих традицій, уявлень за допомогою музейних предметів;
- в) формування теоретичних знань та практичних навичок з основних принципів організації діяльності музеїв;
- г) організації обслуговування туристів; системи взаємодії з відповідними організаціями.

5. Музейне джерелознавство займається:

- а) вивченням музеїв, як одного з комунікаційних інститутів;
- б) вивченням об'єкта, предмета, метода і структурних елементів музеєзнавства, його місця в системі наукових дисциплін;
- в) розробкою теорії і методики виявлення, дослідження і використання музейних предметів і колекцій;
- г) вивченням проблем, пов'язаних з комплектуванням музейних фондів.

6. Методичні дослідження існують:

- а) прості та складні;
- б) характерні і спеціальні;
- в) структурні і загальні;
- г) загальні і спеціальні.

7. Теорія тезаврування. Від грец. Thesauros перекладається як:

- а) храм муз;
- б) елемент мистецтва;
- в) скарб або запас;

- г) коштовний скарб.

8. Техніка музейної роботи виходить з наукових методик і займається:

- а) проблемами, пов'язаними з проектуванням музейних будівель, технікою експонування різних типів музейних матеріалів;
- б) проблемами будування музеїв та експонуванням музейної експозиції в них;
- в) організацією музейної справи та управлінням музейною діяльністю;
- г) вивчення музейних предметів під кутом зору, характерним для джерелознавчої дисципліни.

9. Структура науки музеєзнавства органічно пов'язана з її:

- а) метою;
- б) предметом;
- в) об'єктом;
- г) завданням.

10. У структуру музеєзнавства входить:

- а) музейне джерелознавство;
- б) історія світових цивілізацій;
- в) туристичне краєзнавство;
- г) соціологія.

11. Музеєзнавство це:

- а) наукова дисципліна, що вивчає закономірності виникнення та розвитку музейних предметів і колекцій;
- б) наукова дисципліна, що вивчає музейні предмети і ту інформацію, що в них міститься;
- в) наука, що вивчає музей, як один з комунікаційних інститутів, специфіку передачі інформації;
- г) наукова дисципліна, що вивчає музей, як один з комунікаційних інститутів, специфіку передачі інформації.

12. Предметом музеєзнавства є:

- а) музей і музейна справа як суспільне явище у всіх їх проявах;
- б) коло об'єктивних закономірностей, що відносяться до процесів пізнання і передачі згаслих традицій, уявлень за допомогою музейних предметів;
- в) формування теоретичних знань та практичних навичок на основі організації діяльності музеїв;
- г) організація обслуговування туристів; системи взаємодії з відповідними організаціями.

13. Метою дисципліни «музеєзнавство» є:

- а) музей і музейна справа як суспільне явище у всіх їх проявах;
- б) коло об'єктивних закономірностей, що відносяться до процесів пізнання та передачі згаслих традицій, уявлень за допомогою музейних предметів;
- в) організація обслуговування туристів; системи взаємодії з відповідними організаціями;
- г) формування теоретичних знань та практичних навичок з основних принципів організації діяльності музеїв.

14. Теоретичне музеєзнавство складається з:

- а) трьох складових частин;
- б) восьми складових частин;
- в) чотирьох складових частин;
- г) двох складових частин.

15.Теорія документування займається:

- а) розробкою теорії і методики виявлення, дослідження і використання;
- б) вивченням об'єкта, предмета, метода і структурних елементів музеєзнавства;
- в) вивченням музею, як одного з комунікаційних інститутів;
- г) вивченням проблем, пов'язаних з комплектуванням музейних фондів.

16.У структуру музеєзнавства входить:

- а) рекреологія;
- б) туристичне краєзнавство;
- в) історія туризму;
- г) історія музейної справи.

17.Теорія тезаврування—це теорія:

- а) науково—фондової роботи;
- б) комплектування музейних фондів;
- в) формування теоретичних знань та практичних навичок з основних принципів організації діяльності музеїв;
- г) яка охоплює всі форми музейної діяльності.

18.Організація музейної справи та управління музейною діяльністю пов'язані з:

- а) соціологією та політологією;
- б) філософією і культурологією;
- в) економікою і менеджментом;
- г) менеджментом і маркетингом.

19.Спеціальна методика музейної справи орієнтована на:

- а) всі музеї;
- б) Західноєвропейські музеї;
- в) музеї Америки;
- г) музеї конкретного типу і профілю.

20.Теорія музеєзнавства складається з загальної теорії, теорії документування:

- а) профільної теорії, теорії тезаврування;
- б) теорії комунікації, теорії тезаврування;
- в) профільної теорії, теорії менеджменту;
- г) теорії маркетингу, теорії менеджменту.

21.Одним з найстаріших у світі визнано:

- а) Базельський музей;
- б) Лувр;
- в) музей І. Ашмола;
- г) Британський музей.

22. Систематичне колекціонування пам'яток науки і мистецтва починається в епоху Відродження у:

- а) Франції;
- б) Італії;
- в) Німеччині;
- г) Іспанії.

23. Британський музей був заснований у:

- а) 1753р.;
- б) 1754 р.;
- в) 1755р.;
- г) 1756 р.

24. Нині Лувр нараховує експонатів:

- а) 50 тис.;
- б) 100 тис.;
- в) 200 тис.;
- г) 250 тис.

25. В даний час бібліотека Британського музею зберігає:

- а) 3 млн. друкованих книг;
- б) 4 друкованих книг;
- в) 5 друкованих книг;
- г) 7млн. друкованих книг.

26. Лувр було відкрито у:

- а) 1795 р.;
- б) 1799р.;
- в) 1791 р.;
- г) 1793 р.

27. Стара пінакотека в Мюнхені представляє лише:

- а) скульптури;
- б) рукописи;
- в) картини;
- г) пам'ятки архітектури.

28. Першою спеціалізованою музейною будівлею в Німеччині стала:

- а) картинна галерея Сан–Сусі;
- б) картинна галерея Дрездена;
- в) Гамбургська художня галерея;
- г) Берлінська картинна галерея.

29. Одним з найстаріших у Європі публічних музеїв визнаний:

- а) Базельський музей;
- б) Лувр;
- в) музей І. Ашмола;
- г) Німецький музей.

30. Систематичне колекціонування пам'яток науки і мистецтва починається в епоху Відродження у:

- а) Франції;
- б) Італії;
- в) Німеччині;
- г) Іспанії.

31. Приватне зібрання пам'яток старовини та демонстрація їх відвідувачам були започатковані в:

- а) 1801 р.;
- б) 1790 р.;
- в) 1730 р.;
- г) 1705р.

32. Фонди першого Львівського музею налічували близько...предметів художнього промислу і народного мистецтва:

- а) 6000;
- б) 9000;
- в) 1200;
- г) 10000.

33. Перший музей української громади Львова заснував:

- а) Генріх Любомирський;
- б) Юліан Захарієвич;
- в) Антон Петрушевич;
- г) Юліуш Словацький.

34. Міська художня галерея Львова була відкрита у:

- а) 1907 р.;
- б) 1908 р.;
- в) 1910 р.;
- г) 1906 р.

35. Львівський історичний музей об'єднав збірки (обрати 1 невірний варіант):

- а) Музею історії Львова;
- б) Національного музею ім. короля Яна III;
- в) Промислового музею Львова;
- г) Музею Ставропігійського інституту.

36. Основний корпус галереї мистецтв розташований у будинку, який належав відомому вченому і колекціонеру:

- а) Владиславу Лозинському;
- б) Андрію Шептицькому;
- в) Маркіяну Шашкевичу;
- г) Генріху Любомирському.

37. Найбільша і найповніша в Україні колекція середньовічного сакрального мистецтва XII–XVIII ст. знаходиться у:

- а) Етнографічному музеї Львова;
- б) Музеї етнографії і побуту;
- в) Львівському музеї українського мистецтва;
- г) Меморіальному музеї Львова.

38. Музей народної архітектури і побуту розташований у:

- а) Хомутецькому парку;
- б) Парку Шевченківський гай;
- в) Парку Феофанії;

г) Устимівському дендрологічному парку.

39. У міжвоєнний період першим історико–культурним заповідником було оголошено:

- а) Києво–Печерську лавру;
- б) Стародавнє місто Білгород–Дністровський;
- в) Острів Хортиця;
- г) Андріївську церкву.

40. Одеський археологічний музей зберігає:

- а) найбільшу колекцію витворів мистецтва;
- б) найбільшу колекцію золотих виробів;
- в) близько 5000 картин;
- г) найбільшу колекцію єгипетських старожитностей.

41. Приватне зібрання пам'яток старовини та демонстрація їх відвідувачам були започатковані в:

- а) 1801 р.;
- б) 1790 р.;
- в) 1730 р.;
- г) 1705 р.

42. Фонди першого Львівського музею налічували близько...предметів художнього промислу і народного мистецтва:

- а) 6000;
- б) 9000;
- в) 1200;
- г) 10000.

43. Перший музей української громади Львова заснував:

- а) Генріх Любомирський;
- б) Юліан Захарієвич;
- в) Антон Петрушевич;
- г) Юліуш Словацький.

44. Міська художня галерея Львова була відкрита у:

- а) 1907 р.;
- б) 1908 р.;
- в) 1910 р.;
- г) 1705 р.

45. Львівський історичний музей об'єднав збірки (обрати 1 невірний варіант):

- а) Музею історії Львова;
- б) Національного музею ім. короля Яна III;
- в) Промислового музею Львова;
- г) Музею Ставропігійського інституту.

46. Основний корпус галереї мистецтв розташований у будинку, який належав відомому вченому і колекціонеру:

- а) Владиславу Лозинському;
- б) Андрію Шептицькому;
- в) Маркіяну Шашкевичу;
- г) Генріху Любомирському.

47. Найбільша і найповніша в Україні колекція середньовічного сакрального мистецтва XII–XVIII ст. знаходиться у:

- а) Етнографічному музеї Львова;
- б) Музеї етнографії і побуту;
- в) Львівському музеї українського мистецтва;
- г) Меморіальному музеї Львова.

48. У міжвоєнний період першим історико–культурним заповідником було оголошено:

- а) Києво–Печерську лавру;
- б) Стародавнє місто Білгород–Дністровський;
- в) Острів Хортиця;
- г) Андріївську церкву.

49. Одним з найстаріших у Європі публічних музеїв визнаний:

- а) Базельський музей;
- б) Лувр;
- в) музей І. Ашмола;
- г) Німецький музей.

50. Систематичне колекціонування пам'яток науки і мистецтва починається в епоху Відродження у:

- а) Франції;
- б) Італії;
- в) Німеччині;
- г) Іспанії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабарицька В, Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посібн. Київ Альтерпрес, 2007. 464 с.
2. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : навч. посібн. 2-ге видання перероб. та допов. Київ. : Альтерпрес, 200. 404 с.
3. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ. «АркЕК», 1999. 728 с.
4. Прибега Л. В. Міжнародна охорона історико-культурної спадщини // Праці центру пам'яткознавства. К., 1992. Вип. С. 40–52.
5. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні : навч. посібн. Київ. : Центр учбової літератури, 2007. 432 с.
6. Рутинський М.И., Стецюк О.В. Музеєзнавство: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008, 428 с.
7. Тарас Я. Сакральна дерев'яна архітектура Українців Карпат: культурно-традиційний аспект. Львів: ІН НАНУ, 2007. 640 с.
8. Чуйко О. Монастирі Галичини (середина XVI – початок XX століття). Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 68 с.
9. Якубовський В.І. Музеєзнавство. Навчальний посібник-практикум. Кам'янець-Подільський, 2006, 272 с.
10. Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату>
11. Про культуру : Закон України від 4.2.2000 р. (Відомості Верховної Ради України). 2000. № 24. С. 69.
12. Про музеї та музейну справу : Закон України від 29.06. 1995 р. (Відомості Верховної Ради України). 1995. № 25. С. 9.
13. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08.06.2000 р. (Відомості Верховної Ради України). 2000. № 39. С. 333.
14. Правова охорона культурної спадщини. Київ. : Інтерграфік, 2004. 320 с.
15. Правова охорона культурної спадщини. Нормативна база. Київ. : ХІК, 2006. 576 с.
16. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.99 р. (Відомості Верховної Ради України). 1999. № 4. С. 546.
17. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 6.06.992 р. (Відомості Верховної Ради України). 1992. № 34. С. 502.
18. Бойківщина : Історико-етнографічне дослідження / Відп. ред. Ю. Г. Гошко. Київ.: Наук. думка, 1983. 304 с.
19. Вечерський В. Українські дерев'яні храми. Київ. : Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2007. 271 с.
20. Вечерський В. Українські монастирі. Київ. : Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2007. 400 с.
21. Возницький Б. Г. Микола Потоцький староста Канівський та його митці архітектор Бернард Меретин і сницар Іоан Георгій Пінзель Львів : «Центр Європи», 2005. 160 с.
22. Гетьман В. І. Українські Карпати. Ландшафтно-рекреаційні ресурси.: навч. книга. Тернопіль «Богдан», 2008. 236 с.
23. Грабовецький В. Ілюстрована історія Прикарпаття : Вид. друге доп. Т. III. Івано-Франківськ : «Нова Зоря», 2004. 464 с.
24. Пам'ятки архітектури та містобудування України. Довідник Державного реєстру національного культурного надбання. / За ред. А. Мардера, та В. Вечерського. Київ.: Техніка, 2000. 664 с.

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Джерело історичне - слід матеріального і духовного життя та діяльності людини чи суспільства, що використовується в історичному дослідженні; матеріальний носій інформації про минуле.

Дефініція - стисле логічне визначення, яке містить найістотніші ознаки визначуваного поняття.

Державне краєзнавство – це діяльність органів місцевого самоврядування, управління, наукових установ та організацій, вищих навчальних закладів, музеїв, архівів, бібліотек по комплексному вивченню певної території.

Державні заповідники - це ділянки земель і водного простору, які мають наукове чи культурно-просвітницьке значення як типові і рідкісні ландшафтні утворення, місця збереження і розвитку рідкісних і цінних представників тваринного і рослинного світу.

Державні природні національні парки – це території призначені для охорони природних комплексів, пам'яток природи, організації туризму та відпочинку, їх функції різноманітні, тому тут важливе функціональне зонування національних парків, тобто виділення територіальних зон, які мають різні режими охорони і природокористування.

Дослідження історичне - 1) наукова діяльність з метою вивчення і розуміння історії; 2) наукова робота з історії (стаття, монографія, дисертація тощо).

Експедиція - це групове відвідання одного чи декількох експериментальних об'єктів (географічних, історичних, культурних, народногосподарських і т.ін.) в навчально-пізнавальних, виховних та оздоровчих цілях.

Експедиція - це вивчення групою туристів з певною метою маршруту, території, полігону, одного чи декількох об'єктів з використанням будь-яких засобів пересування.

Експонат - музейний предмет, виставлений для огляду.

Історико-культурні рекреаційні ресурси — рекреаційні привабливі пам'ятки історії, архітектури, археології, місця, які пов'язані з життям і діяльністю видатних історичних осіб, території, де збереглися яскраво виражені етнографічні особливості, культові споруди, музеї, картинні галереї тощо.

Історичний етап - частина історичного періоду.

Історична пам'ять - 1) здатність суспільства зберігати і відтворювати минуле; 2) сукупність знань, зосереджених у джерелах матеріальної і духовної культури, у генетичній пам'яті суспільства.

Історична подія - частина, факт історичного процесу, що мав важливе значення для подальшого розвитку суспільства.

Історична постать - людина, особа, яка мала або має вплив на історичний процес.

Історичний простір - частина нескінченності, безмежності, освоєна або пізнана людиною, або її розумом; категорія історичного пізнання, яка визначає місце фактів, подій, явищ історичного процесу.

Класифікація історична - виділення за певними ознаками і характеристиками в окремий ряд фактів, подій, явищ історичного процесу з метою наукового пізнання.

Краєзнавство — це галузь людської діяльності, яка спрямована на всебічне вивчення краю, та сукупність знань про край: його географію, історію, економіку та інші сфери життєдіяльності.

Край - місцевість, область, район і т. ін., що має певні природні й кліматичні особливості; сторона.

Культурна спадщина - сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини.

Локальний — місцевий, обмежений порівняно вузькими рамками якого-небудь географічного району.

Макротопонім - власна назва великого географічного об'єкта.

Метод - спосіб дослідження, вивчення.

Мікротопонім - власна назва невеликого географічного об'єкта.

Музей - це культурно-освітній та науково-дослідний заклад, призначений для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини.

Музейна виставка - тимчасова музейна експозиція, присвячена певній темі і побудована на музейних експонатах.

Музейна експозиція - цілеспрямована, науково обґрунтована демонстрація музейних предметів, композиційне організованих, коментованих, технічно і художньо оформлених, яка створює специфічно музейний образ природних і суспільних явищ.

Музейні фонди - науково організована сукупність музейних предметів і науково-допоміжних матеріалів у складі музейної

Музейний предмет - пам'ятка природи, матеріальної та духовної культури, вилучена із середовища існування, що пройшла всі стадії наукової обробки і включена до музейного зібрання завдяки її здатності характеризувати природу і культуру.

Навколишнє середовище (довкілля) — середовище проживання та діяльності людей.

Об'єкт історичного пізнання - історичний процес з усією сукупністю джерел, а також фактів, подій, явищ, розташованих у певній послідовності, поєднаних життям і діяльністю історичних осіб і суспільства в цілому.

Об'єкт культурної спадщини - місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними території чи водні об'єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з антропологічного, археологічного, естетичного, етнографічного, історичного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність.

Охорона культурної спадщини - комплекс заходів з обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація), збереження, належного утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, реабілітації та музеєфікації об'єктів культурної спадщини.

Пам'ятка - об'єкт культурної спадщини національного або місцевого значення, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Пам'ятки природи - рідкісні, не відновлювані, цінні в науковому, культурному, естетичному відношеннях об'єкти природи (реліктові зарослі, витвори садово-паркового мистецтва, дерева-старожили, геологічні відслонення корінних порід і ін.). Оголошення природного об'єкта пам'яткою природи не супроводжується вилученням ділянки землі із землекористування.

Пам'ятник - скульптурна споруда.

Період - відрізок історичного часу, частина епохи або ери.

Періодизація - поділ історичного процесу на визначені відрізки часу (періоди), обґрунтований потребами історичної науки, необхідністю поглибленого дослідження, вивчення історії суспільства.

Подорож — це пересування людей у просторі та часі.

Подорожі можуть мати характер військових походів, масових міграцій, наукових експедицій, туристичних мандрівок та інших типів пересувань людей на значні відстані.

Поняття - одна з форм мислення, результат узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності.

Процес історичний - 1) рух суспільства в часі і просторі; 2) категорія історичного пізнання, яка означає сукупність, взаємообумовленість і взаємозв'язок фактів, подій та явищ історичного буття.

Природні рекреаційні ресурси — природні та природно-антропогенні геосистеми, природні об'єкти, явища і процеси, які мають внутрішні та зовнішні властивості і характерні риси, сприятливі для організації сезонної чи цілорічної рекреаційної діяльності.

Природні ресурси — компоненти природи, які можуть бути використані в сучасному господарстві або в майбутньому.

Природні умови — кількісні та якісні характеристики природного довкілля.

Рекреаційний об'єкт — локальний об'єкт (місце, територія), який використовується для відпочинку: пляж, лісова галявина, пам'ятка природи тощо.

Рекреаційний потенціал — сукупність наявних природних, соціально-економічних і культурно-історичних передумов певної території в організації рекреаційно-туристичної діяльності.

Рекреаційні ресурси — це об'єкти, явища і процеси природного й антропогенного походження, що використовуються або можуть бути використані для розвитку рекреації та туризму. Рекреаційні ресурси поділяються на дві основні групи: природні та історико-культурні.

Регіон - певна територіальна одиниця (район, область, зона), що вирізняється з-поміж інших таких же одиниць специфічними рисами (географічними, геологічними, етнографічними, економічними і т. ін.).

Регіонім - власна назва регіону, підібраного дослідником для вивчення.

Реліквія - особливо шанований меморіальний предмет, наділений високим емоційним змістом.

Раритет - предмет, цінність якого визначається в першу чергу його надзвичайністю, винятковістю.

Територія — частина земної поверхні, у визначених межах, що має певну внутрішню єдність.

Термін - слово або словосполучення, що означає чітко окреслене поняття якої-небудь науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо.

Топонім - власне найменування географічного об'єкта.

Топоніміка - розділ ономастики, що вивчає топоніми, закономірності їх виникнення, розвитку та функціонування.

Туризм у перекладі з французької мови дослівно означає: «мандрівка заради задоволення»; а турист — це людина, яка здійснює мандрівку.

Урочище - невеликий об'єкт, який виділяється своїм ґрунтом, рослинністю з оточуючого ландшафту, в тому числі ділянка лісу, частина яру, балки, болота, місце під і понад урвищем, навколо нього.

Факт - джерело, подія, явище історичного процесу.

Навчальне видання

**Т.З. МАЛАНЮК
І.І. БАЗІНЯК**

МУЗЕЄЗНАВСТВО І ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО

Навчально–методичний посібник

В авторській редакції
Гарнітура Times New Roman
Наклад 300 прим.